

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Голова приймальної комісії
Рівненського державного
гуманітарного університету

Роман ПАВЕЛКІВ
« 19 » 04 2024 р.

**ПРОГРАМА ФАХОВОГО ІСПИТУ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 073 «МЕНЕДЖМЕНТ
(ОП УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ)»**

**для вступників на навчання для здобуття ступеня магістра
на основі НРК 6, НРК 7**

Схвалено вченою радою психолого-природничого факультету
Протокол № 4 від « 18 » 04 2024 р.

Голова вченої ради
психолого-природничого факультету

Віталій ПАВЕЛКІВ

Схвалено навчально-методичною комісією
психолого-природничого факультету
Протокол № 2 від 04 .04. 2024 р.

Голова навчально-методичної комісії
психолого-природничого факультету

Інна СЯСЬКА

Голова фахової атестаційної комісії

Віталій ПАВЕЛКІВ

Розробники: Юрій ПЕЛЕХ
Михайло ГАЛАТЮК

Рівне – 2024

Програма фахового іспиту зі спеціальності 073 «Менеджмент (Управління навчальним закладом)» для вступників на навчання для здобуття ступеня магістра на основі НРК 6, НРК 7 / Ю.В.Пелех, М.Ю.Галатюк. Рівне : РДГУ, 2024. 10 с.

Розробники:

Пелех Ю.В., професор, доктор педагогічних наук, зав. кафедри педагогіки, освітнього менеджменту та соціальної роботи, проректор з науково-педагогічної роботи, європейської інтеграції та інновації

Галатюк М.Ю., доцент, кандидат педагогічних наук кафедри педагогіки, освітнього менеджменту та соціальної роботи

Рецензент: **Андрєєва М.М.**, головний спеціаліст відділу професійно-технічної та вищої освіти Департаменту освіти і науки Рівненської обласної державної адміністрації

Програма фахового іспиту із спеціальності 073 «Менеджмент (управління навчальним закладом)» для вступників для здобуття ступеня магістра на основі НРК 6, НРК 7 визначає вимоги до рівня підготовки вступників у межах підготовки ОС бакалавр, ОС магістр (ОКР – спеціаліст), зміст основних освітніх компетентностей, критерії оцінювання знань вступників, список рекомендованої літератури, інформаційний ресурс.

Розглянуто на засіданні кафедри педагогіки, освітнього менеджменту та соціальної роботи (протокол № 4 від 08.04.2024 р.)

Рівненський державний гуманітарний університет, 2024

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Критерії оцінювання знань вступників на фаховому випробуванні	6
Зміст фахових випробувань. Фаховий іспит основ педагогічного менеджменту	7
Список рекомендованої літератури	9
Електронні ресурси	10

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Основною метою фахового випробування є оцінювання знань особи та здатності до опанування навчальної програми ступеня «Магістр» спеціальності 073 «Менеджмент (Управління навчальним закладом)». Відповідно до правил прийому до РДГУ у 2023 році на навчання для здобуття ступеня магістра спеціальності 073 «Менеджмент (Управління навчальним закладом)» університет приймає осіб, які здобули ступінь бакалавра, освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста чи ступінь магістра за іншою спеціальністю за умови успішного проходження додаткового вступного випробування.

Метою основного фахового випробування є виявлення рівня професійної компетентності вступників на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня магістр у межах освітньо-професійної програми за напрямом підготовки 073 «Менеджмент (Управління навчальним закладом)». Фахове випробування виявляє основні види компетенцій, які розкривають загальні здатності спеціаліста в галузі педагогічного менеджменту в різних сторонах педагогічного процесу: пізнавально-інтелектуальну, діагностичну, проектувальну, організаторську, прогностичну, інформаційну, стимулюючу, оцінно-контрольну, аналітичну, психологічну, соціальну, громадянську, комунікативну, рефлексивну, творчу, методичну, дослідницьку компетенцію тощо.

Вимоги до підготовленості вступника:

Професійно-педагогічні якості: ставлення до роботи в закладі освіти; здатність вільно орієнтуватися в особливостях роботи з різновіковим колективом, володіння педагогічною імпровізацією; прагнення і вміння переборювати труднощі в організації навчально-виховного процесу; наявність організаторських здібностей до проведення управлінської діяльності, гнучкість мислення;

Ставлення до своїх професійних можливостей: критичний погляд на свої знання, вміння, навички, професійну майстерність; вимогливість до якості своєї професійної праці; прагнення систематично підвищувати професійний рівень; почуття відповідальності; нетерпимість до недоліків; новаторство; професійна самоосвіта.

Пізнавальні якості: наукова ерудованість: бажання вдосконалювати свої знання в галузі управлінської діяльності; потреба в самовихованні; прагнення до вивчення передового досвіду в освітньому менеджменті; уміння планувати роботу; формувати колектив педагогів, загальношкільний колектив; знання методик організації навчально-виховної роботи; уміння формувати зміст і форми роботи з батьками й громадськістю в умовах навчальних закладів.

Суспільно-політична позиція: світогляд та ідейна переконаність; розуміння державної політики в галузі управління освітою й упровадження її в життя; готовність брати участь у суспільному житті колективу; усвідомлення суспільного обов'язку і громадської відповідальності; суспільно-політична активність.

Вольові якості, впевненість у своїх силах і можливостях; дисциплінованість; ініціативність; виконавча дисципліна, організованість; самостійність, зібраність; самовладання; витримка; сміливість у формі виправданого педагогічного ризику; доведення справи до кінця.

Емоційні якості: оптимізм; бадьорість; веселість; невразливість; доброзичливість; стриманість; терплячість; розумна довірливість; відносне задоволення успіхами в роботі.

Інформація щодо проведення фахового випробування:

- допуск до фахового випробування вступників здійснюється за умови наявності екзаменаційного листка та документа, який засвідчує особу (паспорта, свідоцтва про народження тощо);
- фахове випробування проводиться згідно з розкладом, складеним приймальною комісією РДГУ;
- фахове випробування проходить у формі усної співбесіди;
- вступникам, які беруть участь в усному фаховому випробуванні дозволяється мати при собі ручку з чорнилом (пастою);

- вступник отримує тільки один комплект екзаменаційних завдань; заміна завдань е дозволяється;
- вступник має право звернутися до екзаменаторів з проханням щодо уточнення умов завдань;
- під час фахового випробування не дозволяється порушувати тишу, спілкуватися з іншими вступниками, користуватися електронними, друкованими, рукописними інформаційними джерелами;
- запис відповіді на екзаменаційні завдання здійснюється в аркуші усної відповіді, під якою ставиться підпис вступника та членів екзаменаційної комісії;
- вступники, які не з'явилися на фахове випробування без поважних причин у визначений розкладом час, до участі у подальших випробуваннях не допускаються; за наявності поважних причин, підтверджених документально, вступники можуть бути допущені до пропущеного вступного випробування з дозволу відповідального секретаря приймальної комісії в межах встановлених термінів та розкладу вступних випробувань;
- перескладання фахового випробування не дозволяється.

Вступний іспит носить міжпредметний синтетичний характер. Підґрунтям для визначення змісту кожного розділу є передбачені кваліфікаційною характеристикою магістра відносно самостійні напрямки його практичної діяльності. У кожному розділі поєднується матеріал теоретичного та прикладного характеру, покликаний виявити вміння використовувати категоріальний апарат, методи даної спеціальності. Фахове вступне випробування проходить у формі усної співбесіди зі вступником, який має дати відповіді на питання з основних дисциплін циклу професійної та практичної підготовки ОПП освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» з основ загальної педагогіки.

Програми фахових випробувань окреслюють зміст основних проблем з навчальних дисциплін, які пропонуються для підготовки вступника до вступного випробування.

На основі програм фахових випробувань кафедрою загальної і соціальної педагогіки та управління освітою складаються комплекти білетів, кожен з яких містить питання з педагогічних навчальних дисциплін.

Усі питання сформульовані таким чином, щоб вступник міг не тільки пригадати і висвітлити відомі йому теоретичні положення педагогічної та методичної науки, але виявити рівень своєї педагогічної компетенції. Відповідь передбачає як репродуктивну, так і творчу діяльність вступника: розмірковування, доведення своєї думки, виклад матеріалу у вигляді практичних рекомендацій для педагогів, батьків тощо.

Порядок оцінювання результатів фахового випробування.

Оцінювання відповіді вступника на фаховому випробуванні здійснюється членами екзаменаційної комісії, призначеної згідно з наказом ректора, за шкалою оцінок від 100 до 200 балів. Підставою для формування оцінки є правильність, логічність, глибина відповіді, уміння аналізувати проблеми, які стосуються змісту відповіді, виробляти самостійні оцінки та рішення щодо розв'язання таких проблем.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ВСТУПНИКІВ НА ФАХОВОМУ ВИПРОБУВАННІ

Загальні критерії оцінювання

Рівень професійної компетентності вступників оцінюється за 200-бальною шкалою.

Виділені такі рівні компетентності.

I рівень – початковий. Відповіді вступника на теоретичні питання елементарні, фрагментарні, зумовлюються початковими уявленнями про сутність психолого-педагогічних та методичних категорій. У відповідях на практичні та творчі завдання вступник не виявляє самостійності, демонструє невміння аналізувати діяльність учасників навчально-виховного процесу, приймати рішення.

II рівень – середній. Вступник володіє певною сукупністю теоретичних знань, практичних умінь, навичок, здатний виконувати завдання за зразком, володіє елементарними вміннями здійснювати пошукову, евристичну діяльність, самостійно здобувати нові знання.

III рівень – достатній. Вступник знає істотні ознаки понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь повна, правильна, логічна, обґрунтована, хоча їй і бракує власних суджень.

IV рівень – високий. Передбачає глибокі знання з педагогіки, психології та методик дошкільної освіти, ерудицію, вміння застосовувати знання творчо, здійснювати зворотній зв'язок у своїй роботі, самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію. Відповідь вступника свідчить про його уміння адекватно оцінити власні здібності, можливості, рівень домагань, психологічні особливості; вибрати найефективніший варіант поведінки в тій чи іншій ситуації; регулювати власні емоційні стани, долати критичні педагогічні ситуації тощо.

Таблиця відповідності

рівнів компетентності значенням 200-бальної шкали оцінювання відповідей вступників під час фахового випробування

Рівень компетентності	Шкала оцінювання	Національна шкала оцінювання
Початковий відповіді вступника невірні, фрагментарні, демонструють нерозуміння програмового матеріалу в цілому	1-99	незадовільно
Середній відповіді вступника визначаються розумінням окремих аспектів питань програмного матеріалу, але характеризуються поверховістю та фрагментарністю, при цьому допускаються окремі неточності у висловленні думки	100-136	задовільно
Достатній відповіді вступника визначаються правильним і глибоким розумінням суті питання програмного матеріалу, але при цьому допускаються окремі неточності непринципового характеру	137-174	добре
Високий відповіді вступника визначаються глибоким розумінням суті питання програмного матеріалу.	175-200	відмінно

ЗМІСТ ФАХОВИХ ВИПРОБУВАНЬ

ФАХОВИЙ ІСПИТ З ОСНОВ УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ

I. СТРАТЕГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В ОСВІТІ. СУТНІСТЬ І ЗАВДАННЯ МЕНЕДЖМЕНТУ

Історичні передумови виникнення менеджменту. Становлення перших теорій управління. Теорія і практика освітнього менеджменту. Сучасні теорії освітнього менеджменту. Стратегія. Оперативне і стратегічне управління.

II. ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ТА ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА КЕРІВНИКІВ ОСВІТНІХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Зміст, структура і психолого-педагогічні компоненти управління освітніми організаціями. Підготовка менеджерів освіти як професійних керівників.

Психологічні особливості управління освітніми організаціями порівняно з управлінням організаціями в інших соціальних сферах.

Психологічна готовність особистості до виконання управлінської діяльності. Зміст і структура психологічної готовності керівників освітніх організацій до управління. Характеристика основних компонентів психологічної готовності керівників освітніх організацій до управління. Рівень сформованості психологічної готовності керівників освітніх організацій до управління.

Психологічні основи прийняття управлінських рішень керівниками освітніх організацій. Зміст та основні етапи прийняття управлінських рішень керівниками освітніх організацій. Фактори, які впливають на процес прийняття управлінських рішень керівниками освітніх організацій. Вимоги до прийняття управлінських рішень керівниками освітніх організацій. Колегіальний підхід до прийняття управлінських рішень керівниками освітніх організацій.

Соціально-психологічний клімат. Поняття про стиль керівництва. Структура різних стилів керівництва. Індивідуальний стиль керівництва. Фактори, які впливають на ефективність різних стилів керівництва в освітніх організаціях.

Способи запобігання конфліктів в освітніх організаціях. Обхід конфліктів як напрям подолання конфліктів в освітніх організаціях. Основні напрями фактичного розв'язання конфліктів в освітніх організаціях. Розв'язання конфліктів на основі колаборативного підходу

III. ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ

Система освіти та її структура. Поняття системи освіти та її структура. Принципи побудови системи освіти в Україні.

Поняття про управління освітою та її структуру. Принципи управління освітою.

Органи внутрішкільного управління. Зміст, види, особливості, форми, та методи внутрішкільного контролю (залежно від мети).

Види планування навчального закладу та їх значення.

Нормативно-правова база управління навчальним закладом.

Закон України «Про освіту».

Закон України «Про загальну середню освіту».

Закон України «Про вищу освіту».

Закон України «Про професійно-технічну освіту».

Закон України «Про дошкільну освіту».

Національна доктрина розвитку освіти в Україні у XXI столітті про управління освітою.

Принципи та методи управління. Науковість як принцип управління. Демократизація як принцип управління. Системність як принцип управління. Адміністративні методи управління. Соціально-психологічні методи управління. Економічні методи управління.

Функції управління. Управлінський цикл. Планування роботи навчального закладу. Прогнозування як функція управління. Координація як функція управління. Контроль як функція управління.

IV. ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КЕРІВНИКА

Напрямки діяльності. Напрямки діяльності. Виховний, інструктивно-методичний, адміністративно-розпорядничий, суспільно-організаційний, фінансово-економічний, мотиваційний, представницький напрям.

Методична та науково-методична робота в навчальному закладі. Зміст, завдання, форми і методи організації методичної та науково-методичної роботи в навчальному закладі. Моніторинг підвищення фахової майстерності педагогів.

Зміст, завдання, форми і методи виховної роботи в навчальному закладі. Управління навчальною діяльністю. Зміст, завдання, форми і методи навчання. Моніторинг якості знань учнів і студентів.

V. МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙ І ІННОВАЦІЙ. УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Наукові та нормативно-правові основи менеджменту організацій та інновацій.

Організації та їх функції. Основні підходи до аналізу діяльності організацій та принципи його здійснення в сучасних умовах. Особливості освітніх організацій. Моделювання в теорії та практиці управління освітніми організаціями. Практика моделювання в управлінні сучасними школами. Технологія розробки концепції та комплексно-цільової програми розвитку школи.

Управління інноваційним освітнім процесом у навчальному закладі. Інноваційна культура навчального закладу. Інноваційні освітні проекти та управління їх здійсненням.

Поняття про якість та основні підходи до її визначення. Поняття про якість та основні підходи до її визначення. Роль інформаційної системи в забезпеченні якості діяльності навчального закладу. Поліпшення та забезпечення якості.

Зміст та особливості маркетингу у сфері освіти. Маркетингова діяльність керівника навчального закладу. Маркетинговий аналіз і контроль. Способи реалізації маркетингових процесів. Зв'язки з громадськістю.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативні документи

1. Конституція України.
2. Закон України “Про освіту”.
3. Закон України “Про дошкільну освіту”.
4. Закон України “Про загальну середню освіту”.
5. Закон України “Про професійно-технічну освіту”.
6. Закон України “Про вищу освіту”.
7. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Положення про дошкільний навчальний заклад” (від 12.03.2003 р. №305).
8. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Положення про загальноосвітній навчальний заклад” (від 14.06.2002 р. №964).
9. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження переліку типів позашкільних навчальних закладів і Положення про позашкільний навчальний заклад” (від 6 травня 2001 р. №433).
10. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження положення про професійно-технічний навчальний заклад” (від 5 серпня 1998 р. №1240).
11. Постанова Кабінету Міністрів України “Положення про державний вищий навчальний заклад” (від 5 вересня 1996 р. №1074).
12. Національна доктрина розвитку освіти в Україні у XXI столітті.

Основна література:

13. Баєва О.В., Новальська Н.І., Згалат-Лозинська Л.О. Основи менеджменту. Практикум : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2007. 524 с.
14. Баєва О.В., Новальська Н.І., Ангелова В.І. Практичні аспекти менеджменту : навч.-практ. посіб. Київ : МАУП, 2006. Ч. 1. 170 с.
15. Ващенко Л.М. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону : монографія. Київ : ВПЦ “Тираж”, 2005. 380 с.
16. Даниленко Л.І. Інноваційний освітній менеджмент : навч. посіб. Київ : Главник, 2006. 144 с.
17. Даниленко Л.І. Менеджмент інновацій в освіті. Київ : Шкільний світ, 2007. 120 с.
18. Карамушка Л.М. Психологія управління : навч. посіб. Київ : Міленіум, 2003. 344 с.
19. Мармаза О.І. Менеджмент в освіті : дорожня карта керівника. Харків : Видав. група “Основа”, 2007. 448 с.
20. Мармаза О.І. Інноваційні підходи до управління навчальним закладом. Харків : Видавнича група “Основа”, 2004. 240 с.
21. Новітні медіа та комунікаційні технології / за заг. ред. В.Е.Шевченко [Електронний ресурс]. Київ : Паливода А.В., 2012. 412 с. Режим доступу : http://journalib.univ.kiev.ua/Books/slovyk_19_06.pdf
22. Освітній менеджмент : навч. посіб. / ред.: Л.Даниленко, Л. Карамушки. Київ : Шкільний світ, 2003. 400 с.
23. Павлютенков Є.М., Крижко В.В. Основи управління школою. Харків : Видавнича група “Основа”, 2006. 171 с.
24. Сорочан Т.М. Підготовка керівників шкіл до управлінської діяльності : теорія та практика. Луганськ : Знання, 2005. 384 с.
25. Шегда А.В. Менеджмент : підручник. Київ : Знання, 2004. 687 с.

Додаткові джерела

1. Закон України “Про освіту” : від 23.05.1991 № 1060-XII : зі змін [Електронний ресурс]. Законодавство України. Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1060-12&p=1309812614354490>. Назва з екрану.
2. Закон України “Про загальну середню освіту” : від 13.05.1999 № 651-XIV : зі змін. [Електронний ресурс]. Законодавство України. Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=651-14&p=1309812614354490>. Назва з екрану.
3. Закон України “Про позашкільну освіту” : від 22.06.2000 № 1841-III : зі змін [Електронний ресурс]. Законодавство України. Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1841-14&p=1309812614354490>

Електронні ресурси

1. www.students.net.ua – український освітній портал для студентства.
2. www.osvita.org.ua – освітній портал, що містить структуровані освітні ресурси України, базу даних ВНЗ України і Росії.
3. www.school.edu-ua.net – освітній сайт, який представляє в інтернеті українські навчальні програми, підручники, довідники, методичні посібники.
4. www.mon.gov.ua – сайт Міністерства освіти і науки.
5. www.nbu.gov.ua – сайт бібліотеки ім. В.Вернадського.
6. <http://www.rshu.edu.ua> – офіційний сайт Рівненського державного гуманітарного університету.